

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1193/2020
24.03.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Ивица Кнежевић, адвокат ..., против тужених ББ и ВВ, обоје из ..., које заступа пуномоћник Наташа Николић, адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 6298/2018 од 15.10.2019. године, у седници одржаној 24.03.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужених, изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 6298/2018 од 15.10.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 3506/17 од 14.05.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се тужени обавезу да му солидарно плате на име дуга износ од 24.000 евра, са каматом по стопи коју одређује ЕЦБ почев од 01.10.2002. године до коначне исплате, све у динарској противвредности на дан исплате, као неоснован. Ставом другим изреке тужилац је обавезан да туженима накнади трошкове парничног поступка у износу од 275.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 6298/2018 од 15.10.2019. године, укинута је првостепена пресуда и пресуђено тако што су тужени обавезани да тужиоцу на име дуга плате износ од 24.000 евра у динарској противвредности на дан исплате по средњем курсу НБС са каматом по стопи коју прописује ЕЦБ за евро почев од 16.11.2009. године, као дана утужења до 24.12.2012. године, а од тада до коначне исплате у висини референтне каматне стопе ЕЦБ на главне операције за рефинансирање увећане за 8% све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, док је део тужбеног захтева на име потраживања камате од 01.10.2002. до 16.11.2009. године на досуђени износ главног потраживања одбијен. Тужени су обавезани да тужиоцу накнаде трошкове парничног поступка у износу од 473.990,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени су благовремено изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно

утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужених дозвољена по члану 403. став 2. тачка 3. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...55/14), који се у конкретном случају примењује на основу члана 506. став 2. тог закона, испитао је побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да ревизија тужених није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Неосновано се ревизијом указује на битну повреду поступка из члана 374. став 1. у вези члана 3. став 3. ЗПП, јер недозвољено располагање странака представља искључиво процесни институт који се везује за понашање странака у току трајања парнице и на одлуку која је заснована на њиховој диспозицији (одрицање од захтева, признање захтева и поравнање), а не и на одлуку засновану на доказима изведеним у поступку. Битна повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју се указује ревизијским наводима није прописана као ревизијски разлог у смислу члана 407. став 1. тачка 2. тог закона.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је туженима позајмио износ од 24.000 евра у мају или јуну месецу 2002. године, са роком враћања до краја године у присуству сведока ГГ и ДД. Том приликом сачињена је признаница у једном примерку коју је узео тужилац и која му је одузета у акцији „Сабља“. Како је тужена након пар месеци запала у пословне проблеме и било је очигледно да неће бити у прилици да тужиоцу врати дуг у уговореном року, дана 15.08.2002. године закључен је и у суду оверен уговор о купопродаји стана између тужиоца као купца и туженог ВВ као продавца, будући да се стан водио на његово име, а ради обезбеђења потраживања по основу зајма, при чему је тужиоцу предат кључ стана у току 2003. године. Тужилац није користио наведени стан јер је постојао договор да када му дуг буде враћен, врати кључеве од стана. Тужилац је након тога у акцији „Сабља“ лишен слободе и у том периоду дана 16.10.2003. године, по тужби овде туженог против тужиоца у поступку П 4804/2003, донета је пресуда због изостанка којом је утврђена ништавост наведеног уговора о купопродаји. Како је тужилац био у затвору до 2007. године, по изласку је отишао у стан и сазнао да је продат трећем лицу. Наведени стан је већ био предмет уговора са циљем обезбеђења потраживања ЂЂ према туженима у износу од 10.000 CHF по основу зајма, па како је утврђена ништавост каснијег уговора са тужиоцем, стан је остао у власништву ЂЂ. Тужени су тврдили да никада нису подносили пријаве за изнуду против тужиоца, већ да су саслушани по позиву полиције, а неспорно је да је тужилац ослобођен оптужби за кривично дело изнуде, а на издржавању казне затвора је био због другог кривичног дела. Тужени су током поступка поднели противтужбу којом су тражили да им тужилац на име неоснованог обогаћења врати износ од 54.800 евра, али су поднеском од 15.05.2013. године ову противтужбу повукли. Тужена је у свом исказу навела да је противтужбу повукла јер није била у прилици да обезбеди сведоке који би потврдили њене тврдње да је тужиоцу вратила наведени износ, што компромитује исказе накнадно предложених сведока (ЕЕ и ЖЖ) који су се изјашњавали управо о враћању дуга тужиоцу на основу личних сазнања.

Наведено чињенично стање другостепени суд је утврдио након што је отворио расправу на основу члана 383.став 4. ЗПП и извео предложене доказе које је ценио у смислу члана 8. ЗПП. Другостепени суд је закључио да је тужилац доказао постојање предметног потраживања по основу зајма и битне елементе уговора о зајму, док тужени своје тврдње да је зајам враћен чак у већем износу од траженог, као и да се ради о зеленашком правном послу у погледу уговорене камате, нису доказали. Зато је другостепени суд укинуо првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев за враћање зајма са каматом од подношења тужбе, а одбио захтев за камату од 01.10.2002. до 16.11.2009. године.

По становишту Врховног касационог суда, другостепени суд је, супротно наводима ревизије, правилном оценом доказа изведених на расправи у смислу члана 8. ЗПП утврдио чињенично стање и правилном применом материјалног права из чланова 557. до 566. Закона о облигационим односима (ЗОО) одлучио о тужбеном захтеву.

Према члану 557. ЗОО уговором о зајму обавезује се зајмодавац да преда у својину зајмопримцу одређену количину новца или којих других заменљивих ствари, а зајмопримац се обавезује да после извесног времена врати исту количину новца, односно исту количину ствари исте врсте и истог квалитета. Зајмопримац је дужан вратити у уговореном року исту количину ствари, исте врсте и квалитета. Ако уговарачи нису одредили рок за враћање зајма, нити се он може одредити из околности зајма, зајмопримац је дужан вратити зајам по истеку примереног рока који не може бити краћи од два месеца рачунајући од зајмодавачевог тражења да му се зајам врати (члан 562.). Уговор је закључен када су уговорне стране постигле сагласност о битним састојцима уговора (члан 26. наведеног закона), а како уговор о зајму није формални уговор, то се у недостатку писане форме његово постојање може доказивати и другим доказним средствима.

Неосновано се ревизијом тужених указује да је становиште другостепеног суда засновано на погрешној примени материјалног права. Одредба члана 103. ЗОО регулише питање ништавости уговора који су противни принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, док ревизијски наводи са позивом на ову законску одредбу указују да је дати зајам враћен, па тужилац нема право да пуноважно располаже правом које му више не припада. Међутим, питање испуњења уговорне обавезе, односно престанка обавезе испуњењем (члан 295. ЗОО) зависи од утврђеног чињеничног стања у конкретном случају.

Другостепени суд је оценио све изведене доказе и своју оцену тих доказа образложио, па је на основу резултата целокупног поступка по свом уверењу закључио да тужени нису доказали да је зајам враћен и да се радило о зеленашком правном послу у погледу уговорене камате. Слободна оцена доказа значи вредновање доказа на основу којег суд „по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа као целине“, те на основу резултата целокупног поступка, одлучује које ће чињенице узети као доказане. Наиме, на расправи пред другостепеним судом изведени су докази саслушањем парничних странака и сведока и читањем свих писмена у списима, па је на основу члана 8. ЗПП, другостепени суд имао могућности да изврши оцену њихових исказа. У складу са наведеним другостепени суд је

формирао свој закључак о неусаглашености исказа како тужених међусобно, тако и са исказима сведока (који су се изјашњавали о враћању зајма на основу личних сазнања), па је на основу резултата целокупног поступка образложио изнето уверење. Имајући у виду наведено, неосновано се у ревизији тужених истиче да другостепени суд није правилно ценио изведене доказе, посебно исказе саслушаних сведока и странака, па супротно наводима ревизије другостепени суд није учинио битну повреду поступка из члана 374. став 1. ЗПП.

Врховни касациони суд је на основу изложеног оценио да ревизија тужених није основана, па је одлучио као у изреци на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић